

ACTA MVSEI APVLENSIS

APULUM LVII

series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

Fondator

ION BERCIU

Editor

GABRIEL TIBERIU RUSTOIU

Colegiul editorial

RADU ARDEVAN - Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj-Napoca

NIKOLAUS BOROFFKA - Deutsches Archäologisches Institut, Berlin

CHRISTOPHER F. E. PARE - Universitatea „Johannes Gutenberg”, Mainz

ZENO KARL PINTER - Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu

MARIUS PORUMB - Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

VOLKER WOLLMANN - Obrigheim

Colegiul de redacție

HORIA CIUGUDEAN – redactor șef

RADU OTA - secretar de redacție

CRISTINEL FÂNTÂNEANU - secretar de redacție

ADINA BOGDAN - membru

GEORGE BOUNEGRU – membru

GABRIEL BĂLAN – membru

CRISTIAN TITUS FLORESCU – membru

RADU CIOBANU - membru

Adresa de corespondență:

MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII

510010 ALBA IULIA

Str. Mihai Viteazul, 12-14

Tel. 0258/813300

revista.apulum@yahoo.com

www.mnuai.ro; www.muzeuluniriialba.ro; www.anuarulapulum.ro

Correspondence address:

NATIONAL MUSEUM OF UNION

RO – 510010 ALBA IULIA

Mihai Viteazul St., 12-14

Tel. (+40) (258) 813300

© 2020 MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII, ALBA IULIA

ISSN – 1013-428X

ISSN – 2247 – 8701

ISSN-L – 2247 – 8701

ACTA MVSEI APVLENSIS

APVLVM

LVII

series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

ALBA IULIA

MMXX

Tehnoredactare: RADU OTA

Traducerea și verificarea textelor în limba engleză: ADINA BOGDAN

Textele nepublicate nu se restituie.

SUMAR

CONTENTS – SOMMAIRE – INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE – STUDIES AND ARTICLES

SABIN ADRIAN LUCA, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, FLORENTIN PERIANU, SERGIU CHIDEȘA, TIBERIU BOGDAN SAVA, DORU PĂCEȘILĂ, OANA GAZA, IULIANA STANCIU, GABRIELA SAVA, BIANCA ȘTEFAN, Săpătura sistematică din anul 2019 în situl arheologic de la Tărtăria - <i>Gura Luncii</i> (jud. Alba, România). Datarea radiocarbon a stratigrafiei zonei de nord-vest <i>The systematic excavation of 2019 in the archaeological site from Tărtăria – Gura Luncii (Alba county, Romania). Radiocarbon dating of the north-west stratigraphy.....</i>	1
DAN GEORGE ANGHEL, ILIE LASCU, CLAUDIU TĂNĂSELIA, Tehnici de manufacturare a ceramicii culturii Wietenberg din situl de la Băcăinți – <i>Obreje</i> (jud. Alba) <i>Manufacture techniques of Wietenberg pottery from Băcăinți - Obreje (Alba County).....</i>	45
GABRIEL BALTEȘ, Simboluri cu conotație magico-religioasă, incizate pe vase ceramice descoperite în necropola scitică de la Sâncrai (jud. Alba) <i>Magical-religious symbols incised on ceramic vessels discovered in the Scythian necropolis from Sâncrai (Alba County).....</i>	79
AUREL RUSTOIU, MARIANA EGRI, MATTHEW M. McCARTY, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, ANDREEA DRĂGAN, ERIN POWERS, ANDREI GEORGESCU, ADRIAN CĂTĂLIN CĂSĂLEAN, ALEX TURNER, ALEXANDRU POPA, The role of Iron Age settlements at Oarda – Bulza in the agricultural exploitation of the Middle Mureș Valley <i>Roľul așezărilor din epoca fierului de la Oarda – Bulza în exploatarea agricolă a Văii mijlocii a Mureșului.....</i>	93
HORIA CIUGUDEAN, PETER THOMAS, Mining archaeology in Transylvania: the Bucium – Zlatna project <i>Arheologie minieră în Transilvania: proiectul Bucium – Zlatna...</i>	113

RADU OTA, VIORICA RUSU-BOLINDEȚ, DAN GEORGE ANGHEL, Reconstituire istorico-arheologică: săpăturile preventive efectuate în anul 1962 la Palatul Guvernatorului consular al Daciei romane de la Apulum <i>Historical and archaeological reconstruction: rescue excavations carried out in the Roman Dacia consular Governor's Palace at Apulum, in 1962.....</i>	149
MONICA GUI, ANCA TIMOFAN, DAN DANA, DAN GEORGE ANGHEL, CĂLIN ȘUTEU, An inscribed breastplate from Apulum depicting Victoria <i>O garnitură de armură cu inscripție descoperită la Apulum reprezentând-o pe Victoria.....</i>	217
OVIDIU-MAXIM OARGĂ, ADRIAN COSMIN BOLOG, O nouă serie de emisiuni monetare descoperite în urma cercetărilor arheologice preventive în necropola romană de pe „Dealul Furcilor - Podei” (2008-2016) <i>A new series of monetary emissions discovered following rescue archaeological researches in the Roman necropolis from "Dealul Furcilor – Podei" (2008-2016).....</i>	255
RADU OTA, OVIDIU-MAXIM OARGĂ, Două altare votive închinat lui Iupiter descoperite la Apulum <i>Two votive altars dedicated to Jupiter discovered at Apulum.....</i>	295
RADU OTA, O locuință din epoca post-romană descoperită la Apulum <i>A post-roman dwelling found at Apulum.....</i>	307

RESTAURARE – CONSERVARE – INVESTIGAȚII

RESTORATION – CONSERVATION – INVESTIGATIONS

SORIN ȘERBAN, Metode de prelevare și prelucrare a unor vase ceramice scitice descoperite în necropola de la Sâncraii (jud. Alba) <i>Methods of sampling and processing some scythian ceramic vessels found in the necropolis of Sâncraii (Alba County).....</i>	317
--	-----

VARIA

MARIUS-MIHAI CIUTĂ, Despre colecții și colecționari. Un caz atipic (I). <i>About collections and collectors. An atypical case (I).....</i>	329
---	-----

RECENZII ȘI NOTE DE LECTURĂ

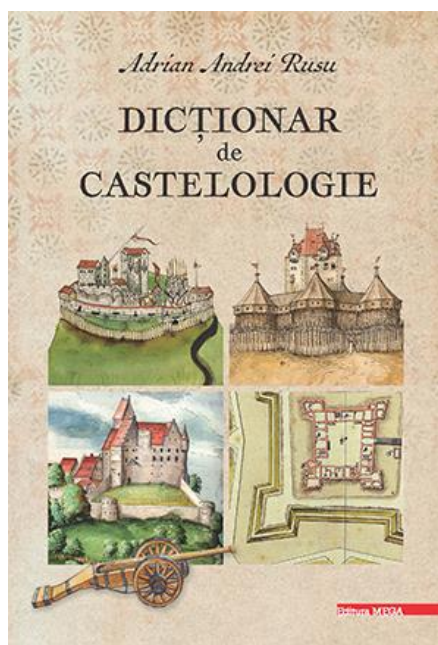
REVIEWS AND READER'S NOTES

RADU OTA, Constantin C. Petolescu, <i>Formarea poporului român și a limbii române</i> , Ed. Enciclopedică, București, 2019, 149 pag, 2 hărți.....	363
GEORGE BOUNEGRU, Sorin Nemeti, <i>MITOGRAFII. Inventar parțial al ezoterismelor românești</i> , Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2019, 156 pag.....	367
RADU OTA, Adrian Andrei Rusu, <i>Dicționar de castelologie</i> , Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2020, 320 pag, 253 imagini și figuri alb-negru și color.....	369

COMEMORĂRI

COMMEMORATIONS

AUREL RUSTOIU, Un destin de arheolog. Alexandru Szentmiklosi (1971-2019).....	371
Lista autorilor.....	387

Adrian Andrei Rusu, *Dicționar de castelologie*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2020, 320 pagini, 253 imagini și figuri alb-negru și color.

Radu OTA
Muzeul Național al Unirii Alba Iulia

După deja celebrul tratat de istorie și arheologie medievală apărut în anul 2019 (*Castelul și spada. Cultura materială a elitelor din Transilvania în evul mediu târziu*, ed. Mega, Cluj-Napoca, 2019), distinsul cercetător medievist Adrian Andrei Rusu propune lumii științifice și publicului iubitor de istorie o lucrare mult așteptată, intitulată *Dicționar de castelologie*. Probabil că ne-am aștepta la un conținut tehnic, cu termeni care se referă strict la construcția

și structura castelelor, însă autorul încearcă să ne ofere o carte mai ușor de citit, mai atractivă, propunând să introducă în paginile acesteia informații despre istorici și arheologi care s-au ocupat cu acest domeniu, uneori chiar și tangențial (de exemplu Gheorghe Anghel, Radu Robert Heitel, Kurt Horedt, Ștefan Pascu, Petre Beșliu-Munteanu, Benkő N. Margit, Balogh Jolán, Virgil Vătășianu, Petru Iambor, Vasile Drăguț, Friedrich Teutsch, Székely Zoltán, Aurel-Daniel Stănică, Soós Zoltan, Fritz Schuster, Martin Schuster, Nicolae Sabău, Mircea Rusu, David Prodan, Radu Popa, Zeno Karl Pinter, Hermann Phleps, Orbán Balász, Radu Oltean (ilustrator istoric), Paul H. Niedermeier, Thomas Nægler, Friedrich Müller, Daniela Marcu-Istrate, Kovács András, Kopeczny Zsuzsanna, Josanu Vitalie, Jakó P. Zsigmond, Teodor Octavian Gheorghiu, Toma Goronea, Nicolae Constantinescu, Gheorghe I. Cantacuzino și alții), arhitecți specialiști în studierea istoriei fortificațiilor (Horwath Walter, Mariana Șlapac, Gheorghe Sebestyén, Hermann Fabini), cronicari medievali și autori moderni, popoare care au străbătut teritoriul actual al țării noastre de-a lungul evului mediu până în epoca modernă, conducători politici medievali și moderni, termeni care se referă la administrația voievodatelor românești și a principatului transilvănean, disfuncționalitățile din procesul de restaurare a monumentelor istorice (vezi *Gafe de restaurare*), distrugerea fortificațiilor în anumite perioade de timp (vezi *demolare, dezastre, demantelare*), organisme care s-au ocupat de protejarea acestora de-a lungul timpului (vezi *Direcția Monumentelor Istorice*) șamd.

După o introducere pe care o denumește *Puține explicații*, autorul ne oferă peste 1000 de termeni/voci prin care reușește să ne introducă în studierea lumii cetăților sau a unor clădiri fortificate. La final autorul propune o *Bibliografie rezumativă* a domeniului, lucru foarte greu de făcut ținând cont de vasta literatură de specialitate care a fost scrisă de-a lungul timpului.

Această ultimă lucrare este una binevenită în peisajul cercetării evului mediu, mai ales că sunt tot mai puțini specialiști care aleg să abordeze studierea acestei perioade. Pentru studenții de la istorie și arheologie, cât și pentru specialiști (arheologi, restauratori, conservatori, arhitecți, cercetători științifici și muzeografi), este un foarte util îndrumător al cercetării evului mediu și pentru acumularea unor cunoștințe despre conservarea și restaurarea acestor monumente istorice. Atractivitatea acestei cărți este dată și de stilul nonconformist adoptat de autor.